

לקחה טוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת במדבר התשס"ו

8:00	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:31	מציאת שבת
8:35	סוק"ש מג"א
9:11	סוק"ש גר"א
12:54	חצות

המולד יום שבת
שעה 4 אחה"צ 41 דקות 2 חלקים
ראש תדש ביום ראשון

פנינים לפרשה

"פרשת במדבר"

שבת פרשת במדבר לעולם לפני חג השבועות – מתן תורה, ושבת זו היא הכנה למתן התורה, וכוחו של המדבר שאין בו שום התנשאות, לא עץ ולא בנין וכל מקום ניתן לדרוך עליו, כך צריכים ישראל לבטל את מידת הגאווה כתנאי לקבלת התורה. וסגולה מיוחדת בשבת שבכוחה לאחד את כלל ישראל מאחר ושובתים ממלאכה שהיא מקור לקנאה ותחרות. ואחדות ישראל אף היא תנאי לקבלת התורה שנאמר ויחן שם ישראל – כאיש אחד בלב אחד.

"ויודבר ה' אל משה במדבר סיני" (א, א)
אמר רבי נפתלי-צבי מרופשיץ:

מצינו לתורה שנמשלה למים ההולכים ממקום גבוה למקום נמוך, ללמדך שאפילו הפחות שבפחותים מסוגל לקלוט את אור התורה, גם אליו הוא מגיע; ויתרון זה תוספת-שלמות יש בו לתורה, שהיא מסוגלת להתפשט אף במדרונות הרוחניים השפלים, כדי להעלות משם ניצוצות.

ורמו לדבר במקרא דגן המספר שהקב"ה דיבר את תורתו במדבר שממה, מקום נחש שרף ועקרב, בעבי הריקנות והישימוּן, המקום הנחות מכל כדור הארץ המיושב. דוקא שם היה דיבורו, שם היה משכנו, ושם איוה להיות האוהל למועד לו... יפה היא התורה לכל אדם ולכל מקום.

"באהל מועד" (שם)
עד שלא עמד אהל מועד דבר עמו בסנה... כיון שעמד אהל מועד אמר: יפה היא הצניעות! (מדרש)
שאל הרבי מקוצק:
הרי גם במדין ובסנה דיבר עם משה בצניעות וביחידות?
והשיב:

צניעות היינו חשיבות, כאותה ששינוי "המצניע חייב בכלשהו" (על הוצאת שבת), שמכיון שהצניעו ודאי חשוב אצלו גם ה"כלשהו", והרי רק בחשיבות תלוי החיוב.
תחילה אמנם נתן הקב"ה קדושה לישראל בלי גבול. אולם מכיון שעמד המשכן, אין נותנים לו לאדם קדושה, אלא כפי מה שהיא חשובה בעיניו.....

"ואת כל העדה הקהילו... מן עשרים שנה ומעלה לגלגלתם" (א, יח)

מדוע במנין בני ישראל נאמר "לגלגלתם", ואילו במנין הלויים לא נאמר.
הביא החתם סופר לתרץ, בשם ספר "קול יהודה", משום שחששו לאחד שנולד עם שני ראשים שדינו כטריפה. לכך בבני ישראל שנמנו מגיל עשרים נכתב "לגלגלתם", משום שעד גיל זה כבר לא חי. אבל הלויים שנמנו מגיל חודש, אם היו נמנים לגלגלתם היה זה הנולד עם שני ראשים נמנה כשתיים. לכך לא נאמר בהם "לגלגלתם".

אולם הגאון רבי שלמה הכהן דחה תירוץ זה מכמה סיבות, וקבע שבדור המדבר לא היה מקום לחשש כזה כלל, משום שכולם נולדו בריאים ושלמים, ולא נמצא בהם טריפה ובעל מום.

אכן, התירוץ הנכון לדידו הוא, כי רק בני ישראל נמנו כל אחד בפני עצמו, לכך נאמר בהם "לגלגלתם". אבל הלויים לא יכלו להמנות אחד אחד, וכמו שכתב רש"י שאמר משה "איך אני נכנס לתוך אהליהם למנות את מספר יונקיהם", והיתה בת קול יוצאת מן אהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל. אם – כן הרי אותם לא מנו כלל "לגלגלתם".

(רבי שלמה הכהן מוילנא)

"בני נפתלי תולדותם למשפחותם" (א, מב)
בכל השבטים כתב "לבני" ורק אצל נפתלי כתב "בני", ואילו במנין שבפרשת פנחס לא חילק כלל בין נפתלי לשאר שבטים, מדוע.

הביא הנצי"ב ב"העמק דבר" מפי חותנו הג"ר איצליה מוולוז'ין, בשם האר"י הקדוש: בתחילה היו כל ישראל נותנים פתקאות עם שמותיהם בתיבה גדולה. אחר כך בא כל נשיא עם תיבה משלו וברר את הפתקאות, וכשמצא שם מבני שבטו נתן הפתקא לתוך תיבתו. לבסוף מנו את הפתקאות שבכל תיבה וידעו כמה יש לכל שבט ושבט. משום כך כתוב "לבני", כי היו אומרים 'פתקא זו שייכת לבני שבט זה'. אבל נפתלי האחרון לא היה נשיאו בורר הפתקים כלל ונתרו פתקאותיו בתיבה הגדולה, לכן כתוב "בני נפתלי". מדבריו למדנו, העיר הנצי"ב, שלדעת האר"י לא היה המנין על-ידי בקע לגלגלת אלא באמצעות פתקאות.

"איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו" (ב, ב)

פרשה זו, כידוע נאמרה "באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים (לעיל א, א). תמוה אם-כן מדוע נדחה ענין סדור

הדגלים משך שנה תמימה במדבר, ולא נצטוו על כך כבר בצאתם ממצרים על צבאותם.

ברם, במחשבה ראשונה נראה ענין הדגלים כדבר העלול לגרום פירוד הלבבות. כי כיון שכל דגל מציין שאיפה ומטרה מיוחדת לשבט פלוני, המבדילה אותו מתכונת ומשימת שאר השבטים, בקל יכולות לפרוץ מחלוקות ביניהם. אבל מכיון שלכולם היה מרכז אחד ומיוחד – המשכן, שסביבו היו חונים יחדיו, שוב לא היה כאן גורם לפירוד, רק שכל אחד עמד על משמרתו המיוחדת לו במערכת הכללית. מעתה, כל זמן שלא הוקם המשכן, ולא נוצר המרכז המאחד, לא נקבעו ונסדרו הדגלים, מחשש מחלוקת. רק עתה משהוקם המשכן, נאמר להם הציווי "איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל...."

סביב לאוהל מועד יחנו". (רבי יעקב קמנצק)

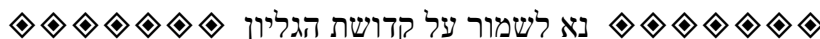
"ונסע אהל מועד מחנה הלויים בתוך המחנות" (ב, יז)

משום שבארון אשר באהל מועד היתה מונחת התורה, ראוי אפוא שיהיה האהל מועד "בתוך" המחנות. היינו, באמצע, לא יותר קרוב לאחד מרעהו, רק במרכזה ובלבה של האוהה. כמו שאכן גם הבימה שבבית הכנסת מקומה באמצע. כי כשם שעץ החיים היה נטוע "בתוך הגן" – גן העדן, וכתרגומו "במציעות גינתא", אף התורה, שהיא עץ החיים, צריכה שתהא בתוך המחנות, והכל יהיו מתרכזים סביבה.

"מנגד סביב לאהל מועד יחנו" (ב, ג)

אומר רבי אברהם השני מסלוניס: סדר חניית ישראל במדבר – סמל לדורות. במרכז המחנה, בתוך, חנה המשכן וארון העדות בתוכו, לפני חנו משה ואהרן, סביב לו חנו הלויים, וסביבם התלכדו מכל העברים מחנה ישראל לדגליו. הכל התלכדו סביב הארון ונושאו. איש איש התאחד באהבה עם רעהו, איש איש שמר על רעהו.

וכן בכל עת שישראל נקלעים למדבר ולישימוּן-צלמות, למקום שנחש שרף ועקרב שורצים בו, אם בקרב שונאיהם בגלות, ואם בימי הסתר ועלטה רוחנית – הנשק היחיד שלהם הוא: השמירה איש על רעהו והליכוד המשותף. רועי הדור יקיפו בשמירה מעולה את ארון העדות ומשכנו, ממשיכי מסורת שבט לוי יתלכדו סביב רבותיהם, והעם כולו יקיף בחומה את שכבת הבחירים שבו, יגונן עליהם ויתאחדו עמהם. בכך יקיימו מקרא כתוב: "את משמרת ה' שמרו...." נזרע ולא נאסוף" אלא עושים את המוטל עליהם. (הגר"ח שמואלביץ)

"ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דיבר ה' את משה בהר סיני" (ג, א)
"ואינו מזכיר אלא בני אהרן. ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה. מלמד שכל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". (רש"י)

תמה השפתי חכמים, מדוע דוקא בני אהרן נקראו בניי של משה, הלא משה לימד תורה לכל ישראל.

ונראה לבאר, כי מה שלמדו כל ישראל תורה לא היה זה מכח משה המלמד, רק מכח ה' יתברך, באמצעות משה. שכן היה אופן קבלת התורה, כמו שביקשו ישראל "ידבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים (שמות כ, טו), שהשכינה היתה מדברת בקולו של משה. לא כן התורה אשר מסר לאלעזר ואיתמר באופן פרטי, היה זה מה שמעו הוא מפי הגבורה ומסרם להם מכוחו, וכתורה שלו. לכן נחשב הוא כאביהם מולידים.

לפי זה מדוקדק לשון הכתוב "ביום דיבר ה' את משה בהר סיני", ללמדך שתולדותיו אלה אכן באו מכח התורה אשר דיבר ה' איתו, ולא מהדברים שרק נשמעו בקולו אל כל ישראל. (רבי אהרן כהן)

"ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' ... כן חנו לדגליהם" (ג, לד)

תמה רבי זלמן סורוצקין, הרב דלוצק: מה רבותא בדבר, הרי חז"ל מספרים שהתאוו ישראל לדגלים ואומות-העולם קינאו בהם בשל כך. מה פלא, איפוא, שקיבלו בסיפוק את מאוויי נפשם? הוא מותיב והוא מפרק:

לא די שנחא דעתם בדגלים, כי גם לא התעורר ביניהם דין-ודברים מי ילך בראש ומי בסוף, מי במזרח ומי במערב – כדבר שמצוי לדאבון לב בבתי כנסיות ומדרשות – אלא קיבלו ברצון את דבר ה' וחנו לדגליהם מפי משה....

☆☆☆☆☆

שריחקו עצמן מן המשכן ונתנו מקום ללויים לחנות סביב למשכן. (במדרש)
אומר היה האדמו"ר מגור בעל "שפת אמת": אין ספק שבקרב בני ישראל היו אז אנשים שהם גדולים במעשיהם מקטנים שבליי, אכן ידעו והאמינו שכל מעשיו הטובים של אדם אין ביכולתם להכריע נגד בחירת השם יתברך – והרי בני לוי נבחרו, לא הם.

זיכור, איפוא, האדם: בודאי חפץ הקב"ה ביגיעתו ובמה שהוא מכניע את עצמו ועובד לפניו, זהו עיקר רצון ה', אך לאו דוקא שעל-ידו זה יהיה בסוף מקורב יותר אליו במעלה. דבר זה תלוי אך ורק בבחירה האלקית. האדם צריך להתבטל בתוך כלל ישראל, שהרי זהו עיקר יחסו של כלל ישראל: כי בחר ה' בו. כל העבודות הקדושות בטלות לעומת בחינת הבחירה, מה שבהר ה' בנו – ואיך, איפוא, יתאה אף על הפחות-שבפחותים מיישראל! (רבי איצליה מוולוז'ין)

"לקחתי את הלויים וכו' תחת כל בכור" (ג, י"ג)

ובטעם הדבר שהלויים נבחרו לעבודתם במקום הבכורים יש לומר: התעסק בעבודת ה' צריך שיהא ליבנו פנוי לגמרי לעבודת ה', ומטעם זה לא נטלו הלויים חלק בארץ כדי שלא יהיו טרודים בעבודת האדמה וכו'

ובכור הרי נוטל "פי שניים" ואין ראשו פנוי לפנינו עבודת ה' ולכן נבחרו הלויים במקומם. (ר"י בכור שור)

"פקד את בני לוי וגוי מבן חדש ומעלה תפקדם" (ג, ט"ו)

את הלויים מנו מבן חדש להיות נקראים כבר "שומרי משמרת הקודש" עיין רש"י. (מזה עלינו ללמוד: שהרי כתב הרמב"ם (הלכות שמיטה וויובל) שכל מי שנדבה, רוחו אותו ללמוד הוא כמו שבט לוי וא"כ צריך כל אחד לחנך את בניו שיהיו בני לוי כבר מיום לידתם. וכמו שמצינו אצל אימו של רבי יהושע שבעודו תינוק בעריסה הביאתו לבית המדרש.

"כל פקודי הלויים... שנים ועשרים אלף"

(ג, ל"ט)
מספר זה אינו מקרי, ומצאנו בחז"ל שאין השכינה שורה בפחות מעשרים ושנים אלף. שנאמר "ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", מעוט רבים שנים, שני רבבות ושני אלפים ולפי שהלויים חונים סביב המשכן ראויים הם למנין זה. ומספר זה הוא כנגד אותיות הא"ב שבהם ברא הקב"ה שמים וארץ.

"כל פקודי הלויים וגוי שניים ועשרים אלף" (ג, ל"ט)

יש להתבונן מה טעמו של דבר שהיה שבט לוי מועט במספרו מכל יתר השבטים? אלא לפי שבנ"י אשר סבלו והתענו בשעבוד מצרים – היפרה והירבה אותם השם יתברך שלא כדרך הטבע ככתוב: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ" (שמות א', י"ב). אבל שבט לוי שלפי דברי חכמינו לא היה בשעבוד מצרים ולא עבד עבודת פרך, היתה אפוא ילדותו בדרך הטבע וברכת "כן ירבה וכן יפרוץ" לא חלה עליו.

"מבן שלושים ומעלה" (ד, א)

ובפרשת "בהעלותך" נאמר מבן עשרים וחמש שנה הא כיצד אלא מבן עשרים וחמש ללמוד ומבן שלושים לעבוד ומכאן לתלמיד שלא ראה חילוק יפה במשנתו חמש שנים שוב אינו רואה (סו"ט דף כ"ד)
אומר בעל תורה תמימה שמכאן לקחו חז"ל בפרקי אבות שכן חמש למקרא בן עשר למשנה, שכן חמש עשרה לתלמוד.

(תורה תמימה)

נשמות נדב ואביהוא התגלגלו בפנחס!

"וימת נדב ואביהוא לפני ה'" (ד, ג)
"וימת"? והלא הפסוק מדבר בשני אנשים – נדב ואביהוא – ואם כן הלשון המתאימה היא "וימותו"?

דבר נפלא אנו מוצאים בזוהר הקדוש (פרשת אחרי, אותיות כ-כד, ובפירוש הסולם על אתר): נדב ואביהוא לא מתו אלא מיתת גופם, אבל מיתת נפשם לא מתו. מנין לנו? שנאמר: "ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות וגוי", ועל כך יש להקשות: מהו הלשון "אלה", והלא פנחס לבדו היה? וכן כתוב "ראשי אבות הלויים" על פנחס לבדו, ואף שם קשה מדוע הפסוק מתייחס לפנחס כאל רבים? אלא, מכאן למדנו שנדב ואביהוא

נתגלגלו בפנחס, ולכן מתייחס אליו הכתוב כאל רבים!

לפי זה ממשיך הזוהר לבאר, נבין מדוע נאמר (במדבר כה, יא): "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן", ולכאורה היה צריך לומר "פנחס בן אלעזר הכהן", שהרי כבר ידענו שאלעזר הוא בנו של אהרן? מה גם שלגבי אלעזר עצמו נאמר (במדבר כז, כא) "ולפני אלעזר הכהן", ולא נאמר "ולפני אלעזר בן אהרן הכהן", ולמה לגבי פנחס מוסיף הכתוב ומייחסו גם אחר סבו, אהרן הכהן? אלא, מכיוון שנדב ואביהוא, בני אהרן, התגלגלו בפנחס, לכן לגבי מוסיף הכתוב ואומר "בן אהרן"!

ומוסיף הזוהר, שר' אלעזר שאל את אביו: הלא נדב ואביהוא היו שניים, ולמה לא נתגלגלו בשני אנשים אלא בפנחס בלבד? השיב לו רבי שמעון בר יוחאי: נדב ואביהוא שני חצאי גוף היו, שהרי לא נשאו אשה ומי שלא נשא אשה הוא פלג גופא, ומשום כך נכללו שניהם באדם אחד!

ולכן לגבי פנחס נאמר "אלה ראשי" – בלשון רבים, בעוד לפנינו בפסוק נאמר על נדב ואביהוא "וימת" – לשון יחיד... (ספר הזוהר)

"והחונים קדמה.. דגל מחנה יהודה" (ג, א)

כתוב "באזנים לתורה":
אף שחלק כבוד לראובן הבכור ומנאו ראשון, הקדים את יהודה בדגלים, משום שגבר באחיו למלך על ישראל; ואתו עמו יששכר, הלומד תורה, וזבולון המחזיק בו – שכתר תורה וכתר מלכות בישראל צריך שילכו במשולב ומסתייעין אהדדי.

"כאשר יחנו כן יסעו" (ג, יז)

רבי אברהם מסלונים דורש היה מקרא זה כמין חומר:
"יחנו" – זה יום השבת, יום המנוחה; "יסעו" – הם ימות החול, ימות הטרדה והטלטול. וכמנהגו של אדם בזה כך בזה. יש אדם שהוא משוקע כולו בענייני פרנסה וחומריות. כיון שהתייגע כסוס בכל ימות השבוע, באה שבת והוא ישן הרבה להחליף כח, בכדי שיוכל להמשיך בשבוע הבא את עבודתו. ויש אדם שהוא עובד את ה' כל ימות השבוע, כיון שבאה שבת ואורה בכל העולמות, לבו נשבר בקרבו, מתברר לו שכל עבודתו נחשבת כאין ואפס, מיד מכניע עצמו לפני ה' ומגביר מעשיו ועבודתו, בו מתחן לפני ה' לקרבו אליו....

על פרקי אבות

פרקי אבות פרק ו'

"כך דרכה של תורה: פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה אתה עמל" (ולא כתוב תעמול) שואל הרב חיים מוולוז'ין מדוע בראשונים נאמר לשון תמיד תאכל, תשתה, תישן, ואילו בסוף לשון הווה ובתורה אתה עמל. והוא נותן שתי תשובות לדבר:

א. אדם צריך לומר לעצמו שאף אם יגיע למצב בו יהיה לו פת ומים בלבד ללא מיטה לישון עליה לא יוותר על עמל תורה ויעדיף לעמול בתורה מאשר לצאת מעולמה של תורה ליגיעה בפרנסה בלבד. ורק מתוך מחשבה זו יוכל עתה בהווה לעמול בתורה ולא להטרד מעצת היצר שעליו להתפנות יותר לצרכי פרנסה.

ב. כל מה שנוגע לצרכי הגוף (ואפילו המינימליים המזוכרים כאן) יכול אדם לדחות לעתיד לעוד שעה או שעתיים ולא יפסיק מתלמודו לשם כך, אך למה שנוגע לתורה לא ידחה לשעה הקרובה אלא יעסוק בה תמיד ולכן כתב לשון הווה. (נפש החיים)

”וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על גלו לצבאתם”

יעוין בילקוט שמעוני (רמז תרפ”ד) ”הביאני אל בית היין, אר”ח בראשונה כל מי שמראה איקונין של מלך באצבע מיד נהרג. והתינוקות והלוכן לביה”ס ומראי את האזכרה באצבע, אמר הקב”ה ודגלו עלי אהבה”.

הבה ונתבונן גודל חומר קדושת השם ויראתו, שלא רק שאסור להגותו חנם, או לאומרו בלי קדושה וטהרה, אלא אפילו להראות באצבע, בדין שיתחייב במיתה מיד. ורק מאהבתו הגדולה של הקב”ה לישראל, חביבה לפניו הושטת אצבע של תינוקות של בית רבן, ”ודגלו עלי אהבה”. מכאן חומר שם שמים לבטלה. (הגרש”ז בויזא אצ”ט)

כל פקודי הלויים

”כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן על פי ה' למשפחתם כל זכר מבן חדש ומעלה שנים ועשרים אלף” (ג, ל”ט)

בעל הבית הלוי זצ”ל אמר דעל כן היה מספר שבט לוי קטן מכל השבטים, כדי לא להעמיס על העם הוצאות גדולות, כי כלכלת שבט לוי היתה על העם כמבואר בחז”ל.

עוד ידוע לומר, דמשו”ה היה מספר בני שבט לוי קטן משאר השבטים, כיון ששבט לוי לא היו בכלל השעבוד, א”כ לא היה בהם הברכה ”כאשר יענו אותנו כן ירבה וכן יפרוץ”.

ומשו”ה היה מספרם קטן משאר השבטים. הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין – הנצי”ב מוולאזין, כתב כי סיבת הדבר היא, שגם במצרים היו הלויים מרכבה לשכינה, דהיינו שהיו פרושים ומובדלים לעבודתו יתברך, ולכן היו מועטים – משני טעמים: האחד, כי ”סביבו נשערה מאוד” ועל כן נענשו מהר על כל עוון, גם משום שהם ידעו גם קודם מתן תורה מהו חטא ועוון ואיזה דבר אינו לרצון ה', וקיבלו עליהם עול תורה ומצוות כמו האבות ונעשה כנדר, מה שאין כן כל ישראל, שלא ידעו מאומה עד מתן תורה ולא קיבלו עליהם שום דבר פרישות; והטעם השני, כי כל דבר משובח – גידולו יקר וקשה יותר, כעין אילני מאכל שאין ממחרים גידולם כמו אילני סרק, והאדם עץ השדה, ועל כן גם כלל ישראל מאברהם אבינו ועד בואם למצרים לא התרבו כל כך, ורק במצרים פרו ורבו, כי שם נגמר גידולם, ואילו שבט לוי, המשובח יותר, נתאחר יותר ונגמר גידולו רק משבאו לארץ ישראל. (העמק דבר – במדבר)

קח את הלויים

”קח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני ה'” (ג, מה)

יעוין בגמ' בבכורות (ד, ע”ב) ”אהרן שלא היה באותו מנין לא הפקיע בכורי ישראל”.

”במשך חכמה” ביאר הדבר, דהנה הטעם שהלויים הפקיעו הבכורים הוא מפני שהבכורים הפסידו ע”י העגל, כדאיאת בירושלמי מגילה (א, יא) ”שבר ה' מטה

רשעים אלו הבכורות שהקריבו לעגל תחילה”.

והלויים הרויחו ע”י העגל, כדכתיב (שמות ל”ב כ”ט) ”מלאו ידיכם”. ועל כן אהרן שנפגם במעשה העגל לא הפקיע את הבכורים.

בדי אהרון: אם אסור להוציא – איך מחזירים?

”וישמו בדין” (ד, ו)

תמיהה גדולה הונחה על שולחנו של רבי דוד בן זמרא – הרדב”ז: הכיצד זה מצווה הכתוב על בני קהת לשים את הבדים בטבעות הארון, והלא פסוק מפורש הוא בפרשת תרומה (שמות כה, טו): ”בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו”, ואמרו חז”ל (יומא עב.): ”המסיר בדי ארון – לוקה, שנאמר וכו' לא יסורו” ומכיוון שיש איסור להוציא את הבדים מן הטבעות, איך שייך לצוות להחזירם? אם לא סרו הבדים מן הטבעות – אין כל צורך להחזירם!

הרדב”ז מקדים לומר, שלא נוכל לומר שכונת הפסוק כאן היא לשימה הראשונה, שהרי במעשה המשכן כבר נאמר ”וישם את הבדים על הארון”, ומאותה שעה המסיר עובר. כמו כן הוא שולל את האפשרות שהכוונה בפסוק שלפנינו היא שכבר שמו את בדי, שהרי כבר נאמר לפני כן ”וישם את הבדים”!

לפיכך, מסיק הרדב”ז, הנהוון אצלי שאין המסיר לוקה עד שיסיר אותם מן הטבעות לגמרי, אבל לפעמים היו נשמטים לצד זה או לצד זה אף על פי שלא היו יוצאים מן הטבעות, ובשעה שהיו צריכים לשאת את הארון – היו צריכים להביא את הבדים לאמצע, כדרך כל נושאי משא, ולתיקון הזה קורא הכתוב ”שימה”, כלומר: תיקנו את בדי אם היו צריכים, כדי לשאת אותו שוב (ועיין ברמב”ן בפסוק שלפנינו).

(שו”ת רדב”ז – חלק ו', סימן ב' אלפים קט)

מעשה חכמים

מה השיב הגאון ר' יצחק אלחנן לגביר היהודי?

מעשה זה סיפר הגאון רבי מיכל פינשטיין זצ”ל ומצוה לפרסמו ברבים:

בימי הגאון ר' יצחק אלחנן זצ”ל, היה ברוסיה גביר יהודי אדיר, שהקים בין היתר מסילות רכבת רבות בתוך רוסיה ומחוצה לה, והיה האיש, מר פ... יהודי טוב ובעל חסד, אך לא בר אוריין, אף לא קבע עיתים לתורה.

לימים נזרה גזירה על יהודי רוסיה, וגדולי הדור חיפשו דמות מסויימת שתיכנס אצל הצאר ותשתדל למען העם, ניגש הגאון לגביר מר פ. וביקשו שיעשה זאת וישתדל אצל השלטונות לביטול רוע הגזירה, האיש ניאות לכך, ביקש ראיון עם הצאר הרוסי, והקב”ה סייע והגזירה בוטלה.

לאחר שמישמתו הוכתרה בהצלחה בא היהודי הלז להגאון ושאלה בפיו; מדוע תמיד אתם מלחשים אחר גווי, ואומרים שאינני יהודי כה חשוב, מפני שאיני לומד תורה הנה

הנכם רואים שהייתם צריכים לי ולשתדלנותי ובלעדי לא הייתם מסתדרים! ענהו ר' יצחק אלחנן:

בוא ואמשול לך משל, ידוע שבסיביר הכפור כה עז, עד שלפעמים קופאות אוזניהם של תושבי המקום, ואז הפתרון הוא לשפסף אותן בשלג עד שזרימת הדם שבה למסלולה התקין. הרופאים מזהירים שלא לעשות זאת במים חמים, אלא דווקא בשלג, כי ההתנגשות בין הקפאון למים החמים עלולה לפורר את האוזן.

ויהי היום ואירע כמקרה הזה, ולאחד היהודים ששהו בסיביר קפאו האזניים ביום הכיפורים, ובא רעו והחל לעשות לו מסג' בעזרת השלג, עד ששייעו האלוקים והצליח להחזיר האוזן למיטבה.

פנה בעל האזניים הקפואות לידו ואמר לו: נס גדול היה לי שהקפאון היה דווקא ביום כיפור, שהוא בעונת החורף, שהרי אם היה הדבר קורה בתקופת הקיץ היכן הייתי מוצא שלג לרפא את אזניים?...

וכל השומע יצחק למשמע ההבלים הללו... שהרי אם לא היה שלג, לא היו האוזניים קופאות.

הינך טועה טעות מרה, אמר ר' יצחק אלחנן, כל-כולה של הגזירה לא באה אלא בגלל עם הארץ שכמותך, ואתה עוד חושב שההצלה היתה בזכותך?!

הליכות והלכות

דיני ערוב תבשילין

השנה יחול שבועות ביום שישי ושבט על כן יש לעשות ערוב תבשילין בכדי שיוכל להכין מיום שישי לצורך שבת.

אפילו אם עשה עירוב תבשילין, עדיף שבוים שישי יגמור עוף צרכי שבת מוקדם מהרגיל בכדי שישיאר זמן להכין את האוכל ביום שישי. ומ”מ אם לא עשה כן יוכל לבשל לשבת בכל זמן ביום שישי (טרם כניסת השבת).

את הערוב יש לעשות על ידי דבר מאכל מבושל ששיעורו לפחות כ”זית”, כגון ביצה קשה או אפילו עוף מבושל, ולקחת חלה, ששיעורה לפחות כ”ביצה”. לפני ההנחה יחזיק את העירוב ויברך ואח”כ יאמר את הנוסח בהדין עירובא וכו' (כמופיע בסידורים). עיקר הנוסח פרושו: בזה הערוב יהיה מותר לנו לבשל ולהטמין ולהדליק את הנר מיו”ט לשבת.

את העירוב יש לשמור עד שבת. נוהגים לאוכלו בסעודה שלישית ומשתמשים בו כלחם משנה בליל שבת וביום שבת. מי שאינו מבשל לשבת אלא מתארח, אין לו צורך לעשות עירוב, אבל אם מדליק נרות לכבוד שבת (כגון שישן בביתו), יעשה עירוב אך לא יברך אלא יאמר רק את הנוסח בהדין עירובא וכו'.

מי ששכח להניח עירוב, חכמים הגבילו אותו בעשיית צורכי שבת, אבל אם רב העיר עירב בשבילו מותר בלי הגבלה. ולכן כיון שהיום בדרך כלל בכל מקום רב העיר עושה ערוב לשוכחים, יכול לסמוך על עירובו של רב העיר, אך כל זה רק בדיעבד, אם שכח.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
 הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

קואב אבל כדאי

מו"ר הגאון רבי רפאל אליהו אליעזר משיקובסקי זצ"ל, ראש ישיבת "כפר חסידים", סבל כל ימיו ממיחוש רגליים. סוד מיחוש רגליו נעוץ היה... בקניין ה"תלמוד" שקיים בצעירותו.

וכך היה המעשה: תלמיד מובהק היה למורו ורבו הגדול מגרודנא, הגאון רבי שמעון יהודה הכהן שקוף זצ"ל, בעל ה"שערי ישר". כשלהבת בפתילה היה קשור לרבו ולתורתו, ועד סוף ימיו הגה והעמיק בה.

אף בצעירותו, ששה בצמא את דבריו, וכל הזדמנות ניצל לשמוע תורה מפיו. פעם אחת התכבד בעל ה"שערי ישר" לתת שיעור מחוץ לגבולות גרודנא, וכנראה במקום רחוק ממנה. בהכירו את נפש תלמידו, את אהבתם אליו, ואת גודל צמאונם לתורה, ביקש מהם ואף ציווה עליהם לבל יבואו אחריו לאותו מקום. לרבי אליהו הצעיר, בגודל צמאונו לתורה, היתה זו גזירה שאי אפשר לעמוד בה. למרות האיסור, התגנב מאחורי רבו ובא לשמוע את דברי תורתו.

במרוצת הימים, משתהה רבי אליהו זצ"ל על פשר כאבי רגליו, תלה את הדבר בעונש מידה כנגד מידה. "עברתי בגלוי על צווי רבי - ונענשתי ברגלי...". והוסיף ואמר: "הרגליים קואבות, אבל זה היה כדאי!..." (משל האבות)

לקראת מתן תורה

הגה"צ רבי ירוחם ממיר זצ"ל הגיע לעיירה אחת, שיהודיה לא היו תלמידי חכמים מופלגים, אבל היו יראים וכשרים, והשתוקקו לשמוע דברי מוסר מהמשגיח

רק מאוחר יותר - מאוחר מדי... - ראו הילדים, שהחיה המשונה נעצרת, חציה האנושי מחליק מעליה, והיא נפרדת לשניים. לסוס ולרוכבו...

זהו המשל, ועתה לנמשל, בישיבה הקדושה משרישים את ההכרה, שהגוף וכחותיו, הנפש הבהמית ומאוייה, אינם האדם, "האדם" היא הנשמה, ההכרה, והגוף אינו אלא ה"סוס" שהאדם רוכב עליו.

אבל אותם יהודים כשרים מן העירה טעו לחשוב, שהאדם וסוסו - אחד הם. מפלצת מורכבת שכזאת. גם הגוף ורצונותיו הם "האני", לפיכך כאשר הוכחתי והוקעתי את המאויים השפלים, הצלפתי בשוט כדי לכוון את הסוס לדרך הישר, הבינו ופרשו, כי עליהם גופם הנפתי את השוט, ואת פניהם הלבנתי...

אך באמת, מי לא ישמח, כאשר עוזרים בידו לרסן את סוסו המשתולל, ומעלים אותו לדרך הישרה...

(לקח טוב, במדבר)

המפורסם. תחלה סרב, אך משהפצירו בו ובלא הרף נענה לבקשתם.

הקלויז", בית הכנסת המקומי, נמלא מפה לפה, וחצר הקלויז נגדשה בהמון, שנבצר ממנו להכנס פנימה. אנשים טפסו על כרכבי החלונות, הכל ציפו בדריכות לשיחה המוסרית.

רבי ירוחם החל בדבריו ואנשים החלו לעזוב את המקום. החצר התרוקנה והמצטופפים בחלון מצאו מקומות ישיבה. ואף אלו הדלדלו והלכו עד שהאורח הדגול נותר כמעט לבדו בקלויז המתרוקן...

דברים שנאמרו להם, והתאימו להם, לא נעמו לחכם. אמנם לא צפו לקלוסין ולתשבחות, אבל הבקורת והתביעה הנוקבת הכעיסו וקוממו אותם. בקש רבי ירוחם להבין: מדוע בני ישיבתו. שהם נעלים מאותם יהודים כפריים לאין שיעור, כמהים לשמוע בקורת נוקבת עשרת מונים, ואילו היהודים הכפריים אטמו אזנם מבקורת מתונה וזהירה? וכי לב אחר להם, או רגשות אחרים?

ורבי ירוחם - שהגה"צ הגרא"א דסלר זצ"ל קראו "מגדולי המעמיקים בדורנו" - מצא לכך את התשובה, והסבירה במשל. כשהגיעו הפולשים הספרדים ליבשת אמריקה, הביאו עמם סוסים. הילידים האנדיאנים לא ראו מעודם פרש רוכב על סוס, וכשיצאו הפולשים ללחום בהם - ראו מולם מפלצות נוראות: פלוגה של מפלצות אימתניות. מחציה ולמטה - מהלכת על ארבע, וחציה העליון - דמות אדם לה. מבוהלים ומבועתים נמלטו על נפשם ונפצו לכל רוח, והספרדים נחלו נצחון מוחץ.

העלון לעילוי נשמת הצדקנית הרבנית היקרה רחל בת שרה יגן ע"ה ת.נ.צ.ב.ה

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ג סיון	ב סיון	א סיון ראש חודש	כס אייר	כה אייר	כז אייר	כו אייר
רבי יוסף אורנאם מח"ס דברי יוסף שקיעה 8:21	רבי חיים אלעזר שפירא ממנוקאמש רבי ישראל תגה ח"ס"ק מיוזניץ בעל אהבת ישראל	רבי אברהם מנחם שמינברג	רבי בן ציון אשון מחו"ר פורת יוסף רבי מאיר מפרמישלאן	שמואל הנביא רבי יצחק מקורביל בעל הסמ"ק	רבי אהרון מאיר אויערבאך	רבי סעדיה גאון רבי משה חיים לוצאטו הרבמ"ל רבי שלמה הארמ"ר מוויילעל שקיעה 8:16

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה